

Quo vadis, Sisekaitseakadeemia?

TRIINU KALDOJA
Sisekaitseakadeemia
arendusprorektor

Keskendume siseturvalisuse haridus-, teadus- ja arendustööle, et olla sellealaste ametite ja ministeeriumite aktiivne partner ning aidata teha teadlikumaid poliitikavalikuid.

Elus on tihti nii, et kipume eelistama seda, mis on tuttav ja tundub turvaline. Valime sissekäidud radu. Mis saab siis, kui kõik tundub parasjagu olevat kaoses? Praegu iseloomustavad meie elu märksõnad: heitlik, ebakindel, ebamäärane ja keerukas. Tervishoiukriis, julgeolekukriis, rändekriis, energiakriis – kriisidest on saanud meie igapäev. Turvalisuse tagamise väljakutsed on teravamad kui kunagi varem. Ükskõik kuhu vaadata, tundub, et oleme olukorras, kus kõikjal on midagi segamini. On hetki, kui elu ja sisemise tunde kirjeldamiseks ei piisa sõnadest stress, hirm, frustratsioon, abitus. Me ei tea täpselt, mida homme toob ja mis meid homme kindlasti edasi kannab. Lihtsad lahendused on ainult lihtsatele probleemidele.

Ilukirjanduses on leitud, et väidetavalt aitab kulla-hõbeda, toidu, kütuse,

põllumaa ja relvade olemasolu olla valmis krahhideks ja saada hakkama igasuguste olukordadega, sh kui kaob juurdepääs eluks vajalikele ressurssidele.

Mis on Sisekaitseakadeemia jaoks väärtuslik kuld? Mis on see, mis toidab akadeemiat? Mis on kütus? Põllumaa ja relvad?

VAATEGA TULEVIKKU

Sisekaitseakadeemia eesmärk on arendada siseturvalisuse valdkonda ja valmistada ette selle ala spetsialiste. Eesmärgi täitmiseks pakub akadeemia rakendus- kõrgharidusõpet ning sama õppekavagrupi magistriõpet ja kutseõpet, lisaks arvukalt täienduskoolitusi. Sisekaitseakadeemia on Eestis ainulaadne kõrgkool, sama ega sarnase valdkonna õppekavu teistest haridusasutustest ei leia. Mudel, kus kõiki siseturvalisuse erialasid õpitakse ühes rakenduskõrgkoolis, on ainulaadne kogu Euroopas.

Aasta-aastalt on akadeemias suurenenud tähelepanu teadus- ja arendustegevusele, sealhulgas rakendusuuringutele ning eksperdiarvamuste andmisele, ning panus innovatsiooni ja teadmiste siirdele. Akadeemia on siseturvalisuse valdkonnaga seotud ametite ja ministeeriumite aktiivne partner nii rakendusuuringute, innovatsiooniprojektide kui ka erialaseks enese-täiendamiseks mõeldud õppematerjalide ja -vahendite loomisel.

Sisekaitseakadeemia ambitsioonid on ühest küljest lennukad, sh oma tulevikuplaanides, teisalt tasakaalukad ja traditsioonilised. Unistatakse ja mõeldakse suurelt: kujuneda 2025. aastaks Euroopas laiahaardeliseks ja oma valdkonna tunnustatud kõrgkooliks.

Traditsioonilises väljendub eelkõige siseturvalisuse valdkonna spetsialistide järjepidevas koolitamis. Uudsust haridusse peaks tulevikus tooma suuremal määral simulatsioonidel põhinevad meetodid, põimõpe, mikrokraadid, mittetraditsioonilistes olukordades pakutavad kiirkoolitused, rahvusvaheline õpe jt innovaatilised või uuenduslikud haridusalased lahendused.

KOMPETENSIKESKUS

Ootusi, eelkõige teadustöö osas, kruvib lisaks akadeemia enda ambitsioonile ka teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021–2035. Arengukava üldeesmärk on: Eesti teadus, arendustegevus, innovatsioon ja ettevõtlus suurendavad koostoimes Eesti ühiskonna heaolu ja majanduse tootlikkust, pakkudes konkurentsivõimelisi ja kestlikke lahendusi Eesti ja maailma arenguvajadustele (Haridus- ja Teadusministeerium 2021). Lisandub siseturvalisuse arengukava ootus – rajada Sisekaitseakadeemiasse valitsemisala keskne siseturvalisuse teadus-arendustegevuse kompetentsikeskus ja tagada strateegiliste uurimissuundade arendamine Sisekaitseakadeemia juures tegutsevate teaduritest, valitsemisala ekspertidest ja väliseksperdist mehitatud uurimisrühmade toel (Siseministeerium 2021).

Siseturvalisuse teadus-arendustegevuse kompetentsikeskuse all peame silmas konkreetse valdkonna uuemaid (tipp)teadmisi ja praktikaid koondavat tippkeskust. Kompetentsikeskuse roll on aidata valdkonna arengule kaasa kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistide, mitmesuguste uuringute, arenduste ja koolituste, meetodikate, aga ka füüsilise ja digitaalse keskkonnaga.

Akadeemia on otsimas vastust küsimusele: millistes valdkondades seame eesmärgiks, et Sisekaitseakadeemia omab riiklikul või rahvusvahelisel tasandil parimat kompetentsi. Akadeemial on kahtlemata õpetatavate erialade hoidja ja arendaja vastutusriikas roll, kuid kompetentsikeskuse ülesannet täites on peamine keskenduda oma valdkonnas oluliste küsimuste lahendamisele ja kujundada lähtekohad arengu toetamiseks.

Vabariigi Valitsuse reservist ministriumite valdkondlikule arendustegevusele eraldatud konkurentsipõhiste vahendite (TANi rahastus) toel on loodud eeldused akadeemia kujunemiseks siseturvalisuse ja sisejulgeoleku teaduskeskuseks-mõttekodaks ning kaugseire teadus- ja arenduskeskuseks.

SISeturvalisuse TEADUSKESKUS-MÖTTEKODA

Eestis on seni puudunud avalikkuse jaoks väga tarviliku siseturvalisuse valdkonna teadmust koondav ja valdkonna arendust kujundav institutsioon. Just Sisekaitseakadeemialt tema avara kontaktvõrgustiku ja valdkonna asjatundjatega oodatakse teadmusliidri rolli võtmist. Sel eesmärgil arendatakse välja siseturvalisuse teaduskeskus-mõttekoda.

Saadud rahastuse toel lisandub akadeemia senistel uurimissuundadel (hübriidohud, Balti riikide turvalisuse ja julgeolekukoostöö, küberohud, suurandmed ning terrorism ja radikaliseerumine) teadurite kohti järgmistes prioriteetsetes valdkondades: kriisireguleerimine; küberkaitse/tehisintellekt; organiseeritud kuritegevus; Hiina mõju Eesti siseturvalisusele. Ühtlasi suureneb senisest enam terrorismi ja radikaliseerumise uurimise võime. Uurimissuundade valik tuleneb nii praegustest sisejulgeoleku probleemidest kui ka tulevikuvajadustest. Muutustega ühiskonnas kaasnevad uued riskid ja kuriteoliigid.

Ukraina sõja taustal on siseturvalisuse teemad leidnud avalikkuses

Sisekaitseakadeemia Tallinna õppekeskus.

Foto: Sisekaitseakadeemia

võrdlemisi palju kõlapinda. Seda eelkõige pagulaskriisi lahendamisel, kuid ka riigi sisemise turvalisuse küsimustes laiemalt. Kommentaare annavad reeglina Siseministeeriumi või asutuste esindajad, kes kahtlemata on oma valdkonna suurepäraseks eksperdid, kuid napib neid teemasid teadustasemel süsteemselt ja kestvalt uurinud ekspertide analüüsi.

Akadeemia tugevuseks on siseturvalisuse ja sisejulgeoleku kõigi olulisemate valdkondade uurimise ja õpetamise koondumine ühte asutusse. See võimaldab pakkuda mõttekojana uusi ideid ja käsitlusi, korraldada ajurünnakuid ning otsida ülesannete lahendamise erinevaid viise nii valdkonnaspetsiifiliselt kui ka valdkondadeüleises sünergias. Tihe koostöö kooli, ametite ja ministriumite vahel tagab kvaliteedi ja loob silla teadustulemuste ja parimate kogemuste ellurakendamiseks. Kõik see peaks omakorda suurendama Eesti inimeste turvatunnet ja vabadust.

Lähiaastatel on akadeemia ambitsioon läbida teadus- ja arendustegevuse

välishindamine ning saada evalveeritud teadusasutuseks. Teekond eesmärgi saavutamiseni on pikk ja keerukas, kuid sihikindlust ja visadust selleks akadeemial jätkub. Üks olulisi tähiseid ettevõtetud teekonnal on kindlasti publikatsioonide arvu märkimisväärne kasv. Avaldatud trükistega on võimalik tutvuda Sisekaitseakadeemia digiriivis (<https://digiriivul.sisekaitse.ee/>)

KAUGSEIRE TULEB LÕIMIDA MUUDE TEENUSTEGA

2018. aastal loodi akadeemiasse droonikeskus. Selle asutamise eesmärk oli mehitamata lennudevahendite kasutamise ja nende tõrjetehnoloogia ning sellekohase koolituse arendamine siseturvalisuse valdkonnas. Olemas on arvestatav materiaaltehniline baas, mis sisaldab droone, serverite ja arvutite riistvara ning tarkvararakendusi, sh riist- ja tarkvara drooni videopildi reaajaliseks ülekandmiseks serveritesse.

Viimase nelja aastaga on teadus- ja arendustegevus andnud tuge siseturvalisuse

valdkonna teenuste laiaulatuslikule tehnoloogilisele arendamisele. Kaugseire tehnoloogiate lõimimine asutuste teenustesse ja igapäevastesse tööprotsessidesse on üks eesmärke TAIE arengukavas.

Droonikeskusest alguse saanud ja nüüd kaugseire teadus- ja arenduskeskuseks kujundatava üksuse eesmärk ongi olla siseturvalisuse kogu valdkonnas mehitamata robotikasüsteemide riigikeskne kompetentsikeskus ning luua eeldused teadus- ja arendustulemuste integreerimisele siseturvalisuse valdkonna teenustesse ja haridusse ning viia läbi taseme- ja täiendusõpet.

Kaugseire tehnoloogiate kasutuselevõtu mõju onoleb koostalitlusvõimest teenuste osutamisel. Ühisosa näeme juba praegu mitmete siseturvalisuse, aga tulevikus miks mitte ka teiste valdkondade asutustega. Praegu annab aga tunda kaugseire tehnoloogiate kasutamise valdkonnaülese strateegia puudumine. Probleemiks on kujunenud kaugseire tehnoloogiate teenustesse lõimimise ja uute teenuste disaini fragmenteeritus. Kuna tegemist on spetsiifilise ja teadmismahuka teemaga, nõuab kaugseire tehnoloogiate integreerimine olemasolevate teenustega, vajadusel nende teenuste osaline ümberdisainimine või hoopis uute teenuste väljatöötamine asutustelt märkimisväärset teadus- ja arenduspotentsiaali. Ametiteülese koostalitlusvõime saavutamiseks näib hästi sobivat vastava võimekuse koondamine erapoolelt sisejulgeoleku õppeasutusse.

Droonide üha laieneva leviku tõttu suureneb vajadus tagada ohutus, turvalisus, eraelu puutumatust ja isikuandmete kaitse. Võimalik oht seadmete kuritegelikuks kasutamiseks – sh terrorismile ja radikaliseerumisele kaasaaitamisel – tuleb läbimõeldult ja kestvalt minimeerida.

KRIISIJUHTIMINE TEADUSPÕHISEKS

Viimaste aastate kriisidest ajendatuna näeme vajadust kriisijuhtimise valdkonna edasiarendamiseks. Mõttevahetused sel teemal on toimumas, kuid on vaja luua selgem plaan ja kujutus selle elluviimiseks. Vajaliku lisaresursi saamisel oleme valmis analüüsima Eestile sarnaseid kriisijuhtimissüsteeme ja tegema ettepanekuid kriisijuhtimismudeli arendamiseks. Teadustöö väljapakutud lahenduste põhjal võiks luua siseturvalisuse valdkonna eri tasandite kriisijuhtide koolitus-, arendus- ja atesteerimisüsteemi.

Tunneme puudust ka ametiteülesest väljaõppelinnakust. Selle arendamiseks näeme võimalust Väike-Maarjas. Linnakus on veekahurid ja droonid, kus saab treenida alarmsõitu, massiohjet jms, looks eelduse koos harjutamiseks maksu-, tolli-, kaitse-, pääste-, politsei-, vangla- jt valdkondade kadettidele ja töötajatele. Linnak on projekteerimise etapis.

MAA, MIDA HARIME

Sisekaitseakadeemial lasub vastustusrikas ja väljakutseid pakkuv kohustus teenida Eesti ühiskonda, arendades siseturvalisuse valdkonda teadus- ja tõendus põhisel. See on meie maalapp, mida harime ja mis peaks meile tooma saagikust ja kaitsma turvalisust. Meile joosta määratud võidujooks ebatasasel pinnal veel kestab. Finiš ja võimalus pärale jõuda aga puudub, sest sihid on seatud kaugele. Me ei ole need, kes kestvusdistantil üksi jookseks – me jookseme koos. Seni, kuni suudame hoolimata nappidest rahalistest vahenditest motiveerida ja hoida tööl turvalisuse tagamisest vaimustuvaid ning teotahtelisi inimesi, on meil olemas nii kuld, küts kui ka relvad.

KASUTATUD ALLIKAD

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM. (2021). Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021–2035. – <https://www.hm.ee/et/TAIE-2035>.

SISEMINISTEERIUM. (2021). Siseturvalisuse arengukava 2020–2030. – <https://www.siseministerium.ee/stak2030>.